

DEBRECEN VÁROS TÖRTÉNETI KRONOLÓGIÁJA
VII.

1901—1911

Gazdag István

1901.

január 1. Megkezdte működését a Korona Takarékszövetkezet.

január 15. Debrecen lakosságának lélekszáma az 1900-as népszámlálás alapján 64 900 fő.

január 24. Debrecen—Nagyvárad közötti autóközlekedés tervének megbeszélése érdekében tervezett tanácskozás érdektelenség miatt elmaradt.

február 15. Szentgyörgyi Jablonczy Sándor altábornagy a m. kir. csendőrség felügyelője megszemlélte a debreceni csendőrséget.

március 15. A debreceni sajtó hírül adta, hogy a Debreceni Tornaegylet labdarúgó csapat szervezését kezdte meg.

április 7. A debreceni szolgák és kihordók bejelentették, hogy önképző és segélyegyesületet kívánnak szervezni.

május 5. Jablonczay Kálmán kezdeményezésére a debreceni írók és hírlapírók kimondták a „Debreceni Írók Köre” egyesület megalakítását.

május 8. Békéssy Rózsa, Debrecen egykor ünnepezt színésznője színészképző iskola felállítását tervezi Debrecenben.

május 17. Debrecen város és a Bocskai szőlőtelep birtokosai Hadháztól 50 évre bérbévezték az állomás melletti erdőt, hogy egy kedvező kirándulóléhselyet alakítsanak ki.

május 17—18. Az Aradi Gazdasági Egyesület 36 tagja kereste fel Debrecen ismerekedés céljából. Meglátogatták a Hortobágyot is.

május 27. A Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége Debrecenben tartotta meg évi közgyűlését.

június 3. Megalakult a „Debrecen város és Hajdúmegyei rabsegélyező egylet.” Elnöknek választották dr. Szűcs Miklóst. A tisztikar további tagjai Simonffy Imre, Rázsó Gyula és Márk Endre alelnök, Csiky Lajos titkár.

június 9. Megalakult a Debreceni Dalkör.

június 30. Megalakult az izraelita hitközség iskolaszéke

június 30. A Debreceni Polgári Kerékpáregylet országos versenyt rendezett a Miklós utcai pályán. A versenybírótság sorában foglalt helyet Ferenc József braganzai herceg.

július 31. Dankó Pista a Bika-kertben nagysikerű nótáestét adott.

szepember 1. A Debreceni Polgári Kerékpáregylet a Margitfürdőn rendezett pályán kerékpárversenyt, síkfutást és Debrecenben először szépségversenyt rendezett. A látogatók „leginkább a szépségverseny iránt érdeklődtek.”

szeptember 5. Megnyílt a debreceni községi közigazgatási jegyzői tanfolyam. A tanfolyam igazgatója Weszprémy Zoltán vm. főjegyző.

október 2. Kontsek Kornél textil, rövidáru és kötöttáru kereskedését megnyitotta.

október 14. Kossuth Ferenc a függetlenségi és 48-as párt vezére Debrecenbe érkezett a III. kerületi pótválasztás alkalmából.

november 6. Létrejött Debrecen és Budapest között a telefonösszeköttetés. Debrecenből 82 magyar várossal és Béccsel lehetett telefonon beszélni.

december 7. Megalakult a Debreceni Műpártoló Egyesület.

december 12. Lőfkovits Artur ékszerész felajánlotta 15 000 korona értékű gyűjteményét a létesítendő városi múzeum számára.

az év folyamán. Megjelent id. Komlóssy Arthur szerkesztésében a „Debreczeni Képes Kalendárium.” Haranghy György amatőr fotós. A Délibábok hazája címmel filmet készített Debrecenről és a Hortobágyról. Megalakult a Magyar Numizmatikai Társaság debreceni csoportja. Megalakult a Debreceni Torna és Kerékpáros Egyesület. Megalakult a Könyvkötők és Rokonszakhelyi Munkások Egyesülete.

1902.

január 18. Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselő a debreceni kereskedelmi csarnokban előadást tartott.

február 20. A Debrecen c. újság vezércikkben sürgette a Kossuth-szobor felállítását.

március 1. Debreceni kézizálog-kölcsönzőintézet RT alakult az Arany János utca 9. sz. alatt.

március 12. Kabai György és Nánási Vilmos mérnökök a vasgyári Egyetértés Dal- és Önképző Egyesület keretén belül megalakították az Egyetértés Futball Clubot.

március 25. Kimondta megalakulását a Debrecen és Hajdú vármegye területén alkalmazott állami tisztviselők szövetsége. Elnöknek Kazinczy Gábort választották.

március 26. Megalakult a debreceni fodrász- és borbélysegédek önképzőköre. Elnöknek Siszler Dezsőt választották.

március 27. A debreceni „csolnakázó” egyesület a városi tanács határozata alapján megkapta a MÁV-pályaudvar déli részén fekvő és a város tulajdonát képező tó és kaszálógyep területét.

április 2—3. Debrecenben került megrendezésre az országos református tanáregyesület közgyűlése. Elnöknek Dóczi Imrét választották. A tisztikar székhelye az első hat évben Debrecen.

április 6. Benedek Sándor vívómester nemzetközi vívóversenyt rendezett a Bika Szálló dísztermében

április 18. Az ország nagyobb malmainak igazgatói az István Gőzmalom igazgatójának, Mayer Emilnek a kezdeményezésére értekezletet tartottak Debrecenben.

május 3. Debrecen város közgyűlése bejelentette: a város vagyona 55 488 823 korona 74 fillér.

május 23. A Debreceni Theológiai Akadémián a magyar theológusok konferenciát tartottak.

május 29—30. Angol gazdák 50 tagú delegációja érkezett Debrecenbe. Meglátogatták a pallagi gazdaságot, az István Gőzmalmot, a Dohánygyárat és a szőlőszövetkezetet. A látogatás másnapján elutaztak a Hortobágyra.

június 1. Megnyílt a Margitfürdő fedett uszodája. Reggel 6—9 óra között férfiak, 9—12 óráig nők. Délután 1 és 8 óra között csak férfiak rendelkezésére állt.

június 15. Megalakult Debrecenben a Székely Egyesület. Elnöknek Pönkösti Ferencet választották.

július 18. A 39. gyalogezred tisztikara a Nagyerdőn díszes „tennys” pályát készíttetett. Az ünnepélyes megnyitón a várost Oláh Károly tanácsnok képviselte.

július 22. Debrecen város küldöttsége Bakonyi Samu képviselő vezetésével átvette Budapesten Hirman Ferenc ércebeöntőtől Tóth András által készített szabadságszobrot.

július. Tóth Mihály tornatanár vezetésével labdarúgócsapat alakult a Torna- és Kerékpáros Klub keretében.

augusztus 1. Ünnepélyesen felavatták az osztrák—magyar bank fiókjának Arany János utcai palotáját.

augusztus 2. A debreceni csata évfordulóján került sor ünnepélyes keretek között a Tóth András által készített szabadságszobor felállítására az emlékkertben. Az ünnepi beszédet Bakonyi Samu képviselő mondta.

augusztus 28. Debrecen város közgyűlése kimondta, hogy 1903-tól tíz éven át az évi költségvetésből 10 000 korona vetessék fel Kossuth Lajos emlékezetének megörökítésére.

szeptember 7. Ünnepélyesen felavatták a Debreceni Torna- és Kerékpáros Egylet nagyerdei sporttelepét.

szeptember 14. Ünnepélyesen felavatták a Debreceni Kereskedelmi és Iparkamara székházát. Megjelent Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter és gróf Wickenburg Márk államtitkár.

szeptember 24. Aczél Géza városi főmérnök elkészítette a pallagi vasút tervét. A pálya hossza 4960 méter, tervezett költsége: 105 000 korona.

szeptember 28. Az önálló magyar vámterületet követelő hatalmas népgyűlésnek adott helyet Debrecen városházának udvara. Részt vett a megmozduláson gr. Zichy Jenő, Kossuth Ferenc és 24 képviselő. Küldöttséggel képviseltette magát 5 vármegye, Erdély és a Dunántúl.

október 7. Debrecenbe érkezett Reconly Rajmond francia tudós és hírlapíró. Magyarország néprajzát és nemzetiségi viszonyait tanulmányozza.

október 15. Megnyílt Debrecenben a 3. Hadik és a 7. Vilmos huszárezred lovastiszti tanfolyama.

október 18. A községi közigazgatási tanfolyam hallgatói olvasókört alakítottak. Elnöknek választották Losonczy Szabó Lajost.

november 19. A Debreceni Műpártoló Egyesület megrendezte a városháza nagytermében Debrecen első „nagy minőségű, művészi értékű” tárlatát. A megnyitót Puky Gyula főispán tartotta.

november. Megalakult Debrecenben a Kazinczy Könyvkereskedési Résztvénytársaság. Igazgató Hegedűs József.

november. Megalakult a Kossuth Dalkör.

december 2. Kovács József ügyvédet Debrecen város polgármesterének választotta a törvényhatósági bizottság közgyűlése.

az év folyamán. Megkezdte működését a Magyar Labdarúgók Kelet-magyarországi Alsövetsége Debrecenben. Megalakult a Debreceni Polgári Lövészegyesület. Megalakult a Debreceni Famunkások Szakegylete. Megalakult az Ácssegédek Szakegylete. Megalakult a Magyarországi Szabómunkások és Munkásnők Egyesülete. Megjelent a „Bokréta” költői csoportosulás azonos című antológiája.

1903.

január 9. Ötven debreceni favágó a Kossuth-szállodánál gyülekezett, hogy szétverje a munkájukat feleslegessé tevő favágó gépet, amely egy gépés tulajdona. A vasúti rendőrség megakadályozta a rendbontást.

január 6. A debreceni Székely Társaság „Székely bazár” címmel kiállítást rendezett. A látogatók megvásárolhatták a székely háziipari termékeket.

február 4. Megkezdte az árusítást Debrecenben az „Első Szilágysági Szilvóriumtermelési Raktár”.

február 16. Kovács Sándor mérnök magánmérnöki irodát nyitott Debrecenben.

február 26. A debreceni méntelephez tartozó 26 vármegye küldötte értekezleten vett részt a vármegyházán.

március 15. Népgyűlésen tiltakozott Debrecen népe az osztrák pénzügyi és katonaillesítési terv ellen. A város törvényhatósági bizottsága nagylétszámú delegációja Budapesten adta át a tiltakozást az országgyűlés elnökének.

március 26. Hatalmas méreteket öltött Debrecenben a kanyarójárvány. Bezárták az óvodákat és a menházakat.

március 29. 2500 debreceni ipari munkás (kőműves, pék, ács és szabó) sztrájkba lépett béremelést követelve.

március 30. Simonffy Imre nyugalmazott polgármestert megválasztották Debrecen díszpolgárának.

május 17. Megalakult Debrecen m. kir. Pénzügyi Tisztviselők Kuglizó Egyesülete.

május 18. Megkezdte munkáját a tiszántúli ev. ref. egyházkerület közgyűlése. Elfogadták, hogy az egyház címe az „evangélikus” szó elhagyásával „magyar református keresztény egyház” legyen.

május 18. Debrecenben került megrendezésre a törvényhatósági joggal rendelkező városok polgármestereinek országos kongresszusa. Megtárgyalták a városi önkormányzati jogot tartalmazó városi törvénytervezetet.

május 22. Nagyszabású ünnepséget rendezett a városi tanács a Rákóczi-szabadságharc kitörésének 200. évfordulója tiszteletére. Sor került Thaly Kálmán történész, a város volt képviselőjének díszpolgárrá választására.

május 31. Debrecen főterén, a Dreher Sörcsarnok emeleti helyiségében Márkus Jenő szállodát nyitott.

május. Megjelent dr. Boldizsár Kálmán II. Rákóczi Ferencről és a kurucokról írt könyve.

június 4. Debrecen város küldöttsége felkereste a miniszterelnököt, a belügy és a közoktatásügyi minisztert a törvényhatósági bizottság határozatának — a törvényhatóság és az iskolák kapcsolata — támogatása ügyében.

június 12. Debrecenbe érkezett dr. Taar Laitinen finn tudós, hogy a magyarság életét tanulmányozza.

június 14. Megalakult Debrecenben a szabad líceum. A programot dr. Jászi Viktor jogakadémiai tanár ismertette.

július 1. Megalakult Pásztor és Balogh Téglagyár.

július 3. Megalakult a Magyarországi Cipész, Csizmadia Munkások és Munkásnők Szakegyesülete debreceni csoportja.

július 14. Tóth Gyula megnyitotta vaskereskedését a Kossuth utca sarkán.

július 15. A Debrecen c. újság vezércikkben „Nyílt levél hat magyar miniszterhez” címmel szólította fel a minisztereket, hogy lépjenek ki a Khuen—Héderváry-kormányból.

augusztus 6. A választók száma Debrecenben 5503 fő.

augusztus 15.—szeptember 5. Debrecenben országos cipőkiállítás nyílt. A Magyarországon először megrendezett szakkiállításra 300 cipész érkezett.

szeptember 4. Ünnepelesen átadták a Római Katolikus Főgimnázium Stégmüller Árpád által tervezett impozáns épületét.

szeptember. Megkezdtek a MÁV-kolónia építését. Ki kellett vágni az eperfákat, amelyeket II. József parancsára ültettek a selyemhernyó-tenyésztés érdekében.

október 12. A Siketnéma intézet Gácsér József igazgató vezetésével megkezdte működését.

november 2. A Homokkertben megnyílt az új fiú- és leányiskola.

november 21. Megnyílt Hrabéczy Antal özvegyének gőzmosó gyára. Naponta 1000—1500 ruhadarab tisztítható.

december 3. A Debreceni Műpártoló Egyesület megnyitotta kiállítását 160 festménnyel és 6 szoborral.

december 9. Megkezdte működését a Balogh—Vértesi Szemétszállító és -Értékesítő Vállalat.

az év folyamán. Megalakult a Debreceni Izraelita Nőegylet. Elnöknek Léderer Miklósnét választották.

1904.

január 6. Megalakult az Országos Magyar Nemzeti Szövetség debreceni fiókjá. Az alakuló ülésen részt vett a párt elnöke gr. Eszterházy János.

január 10. Debrecen város tisztikara és érdeklődők jelenlétében került sor Simonffy Imre nyugalmazott polgármester képének leleplezésére a közgyűlési teremben.

január 11. Debrecen város törvényhatósági ülésén beiktatták Domahidy Elemér főispánt hivatalába.

január 12. A posta és távirda főnöke Csath Zsigmond bejelentette, hogy a távirda éjjel-nappal a közönség rendelkezésére áll, a mai naptól interurbán is.

február 1. Debrecenben megalakult a Bánffy-párt helyi csoportja. Elnöknek gr. Dégenfeld Józsefet választották.

február 26. Blaha Lujza a „nemzet csalogánya” Debrecenbe érkezett. A pályaudvaron hatalmas közönség fogadta. A színésznő fellépett a Felhő Klári, a Gyimesi vadvirág és a Menyecskek c. darabokban.

március 21. Debrecen városa hitelből 100 000 koronáért megvette a gúti vasutat.

március 24. Sor került Debrecen város nyomdájának önállósítására.

március 26. A Stern-féle kefégyár, majd a Falk-gyár munkásai sztrájkba léptek.

március. A kisvasút kiszorította — az ősidőktől fennállott — mindennapi piacot a Piac utcáról.

április 2. Pénzhamisító bandát leplezett le a rendőrség Debrecenben.

Hamis 5 koronásokat és 20 filléreseket készítettek.

április 10. Domahidy Elek főispán Végh Gyula bűnügyi osztályvezetőt nevezte ki Debrecen város rendőrfőkapitányává.

április 17. A városháza előtt összegyűlt sztrájkolókat megtámadta és szétverte a rendőrség.

május 11. Megalakult Debrecenben a „Csolnakázó Egylet.”

június 3. Debrecen új állomásfőnökének Stingli Kálmánt nevezték ki.

június 8. A Vidéki Malomiparosok Országos Egyesülete Debrecenben tartotta 6. rendes évi közgyűlését Szabó Kálmán kereskedelmi és ipar-kamarai elnök elnöklétével.

június 23. A „Debrecen” c. újság nyilvánosan szolidaritást vállalt Kovács József polgármesterrel, mert az fellépett a német nyelv használata ellen.

június. A MÁV debreceni üzletvezetősége elbocsátott 40 alkalmazottat és igen sokan kerültek nyugdíjba.

június. Debrecen öt nagy téglagyárában a munkások letették a munkát.

július 10. Megkezdte működését a Homokkerti Református Olvasóegylet.

július. Kovács József polgármester tárgyalást kezdett az Osztrák—Magyar Bank főtanácsával 17 milliós hitel nyújtása ügyében.

augusztus 25. A Kút utcában gázcső lerakása közben rábukkantak a XVIII. század végén megnyitott Péterfia utcai temetőre.

szeptember 16. Vigh Albert iparoktatási főigazgató kereste fel Debrecen-t. A főigazgató egy magasabb fokú ipari képesítést nyújtó, ún. mesteri iskola létesítéséről tárgyalt.

szeptember 16. Vecsey Imre városi főjegyző és Koncz Ákos városi levéltáros szerkesztésében megjelent „A város” c. új hetilap.

szeptember 28. Pósa Lajos költő és újságíró Debrecenbe érkezett.

Az állomáson nagyszámú közönség várta.

október 2. A tanonciskola 9 végzett tanulóját jeles eredményükért az ipari és kereskedelmi kamara ezüstéremmel tüntette ki.

október 2. A Debreceni Torna Egylet megrendezte a negyedik országos atlétikai versenyt.

október 4. Zoltai Lajos bebizonyította, hogy Csokonai Vitéz Mihály nem a Bethlen utcán, hanem a Hatvan utca 23. szám alatti házban született.

október 9. Simonffy Emil elnöklétével tartott zenedei megbeszélésen eldöntötték, hogy Debrecenben filharmonikus egyesületet kell szervezni.

november 20. Megalakult a Debreceni Hitelbank Rt. Elnök Domahidy Elemér főispán, ügyvezető igazgató Molnár Adolf. A bank működését 1905. február 1-jén kezdi meg.

december 1. A törvényhatóság engedélyt adott Kócián Dezsőnek a város 10. gyógyszertárának a Homokkertben való felállítására.

december 2. Debrecen város törvényhatóságának közgyűlésén bizalmatlansági indítvány született Tisza István házszabály revíziójára vonatkozó indítvánnyal szemben.

december 10. Killer Ede debreceni bútorkereskedő bútorgyárat létesített Debrecenben gőzerőre berendezve.

az év folyamán. Megkezdte működését az Ondód I. Sz. Állami Elemi Iskola. Rudnyánszky Gyula és Morvay Zoltán „Csokonai Lapok” címmel szépirodalmi havi folyóiratot indítottak. Megjelent a Debreceni Független Újság Móricz Pál, majd Rostkowitz Artur szerkesztésében.

1905.

január 15. A város légszeszgyárában délután gázrobbanás történt. A károk elhárítása után január 20-án a gyár ismét termelt.

február 27. Dr. Raisz Gedeon és dr. Tóth Lajos belügyminisztériumi osztálytanácsosok, valamint dr. Bársony János orvosi egyetemi tanár a köz-kórházban tanulmányozták szigorló orvosok beállításának lehetőségét.

február 28. Jablonovszky József az állami rovarügyi állomás főnöke Debrecen határában és a Hortobágyon tanulmányozta a súlyos károkat okozó marokkói sáskák irtásának kérdését.

február—március. A városban számos tűz pusztított. A gyújtogatás gyanúja miatt a rendőrség nyomozást indított.

március 1. A helyi vasút igazgatósága bemutatta a városi tanácsnak a forgalom gyorsítására rendelt két motoros kocsit.

március 9. Liptovszky MÁV-felügyelő megkereste a városi tanácsot a pályaudvar és a pályatest villamos világítása ügyében.

március 11. Debrecen város törvényhatósági bizottsága a lakosság személy és vagyonbiztonsága érdekében a rendőrség létszámát 100-ról 118-ra emelte.

március 12. Ötezer munkás tüntetett Debrecen utcáin az általános választójogért, a kormányhatalom ellen.

április 21. Megalakult a Debreceni Csapókerti Függetlenségi és 48-as Olvasókör.

április 26. Kolozsváry Ödön miniszteri osztálytanácsos és Cserhádi Sándor gazdasági akadémiai tanár a Hortobágy öntözésének kérdését tanulmányozták.

május 21. Ünnepelesen megnyitották Debrecen város múzeumát, amely a Csokonai-kör társaságában beköltözött a Hatvan utcai Csokonai-házba.

június 2. Debrecen város törvényhatósági bizottsága feliratban kérte a képviselőket, hogy támogassák 1848. március 15. napjának törvényes nemzeti ünnepé váló emelését.

június 8. Megalakult a Tiszavidéki Mezőgazdák Szövetkezete.

június 8. Márton Imre törvényhatósági bizottsági tag és társai javaslatára a közgyűlés kimondta „a jelenlegi alkotmányellenes kormány iránt bizalommal nem viseltetik . . . támogatni nem fogja.”

július 8. A bérharcbanálló munkások sztrájkanyagját feloszlatták. „Ezen intézkedésre — a munkások törvénybe és szabályokba ütköző magatartása szolgáltatott okot . . .”

augusztus 20. A választójog jelszavait hangoztatva mintegy 8000 munkás vonult fel Debrecen főutcáján.

október 5. Megkezdte tevékenységét a Debreceni Vas- és Rézbútorgyár Rt.

november 7. Márton Imre törvényhatósági bizottsági tag javaslatára a közgyűlés alkotmányos jogainak védelmére 17 tagból álló bizottságot küldött ki. Elnök: Thaly Kálmán, alelnök: dr. Bakonyi Samu és Szabó Kálmán.

az év folyamán. A városházán elhelyezésre került Éder Gyula Kossuth- és id. Kovács János Széchenyi-festménye. Megalakult a Debreceni Földmunkások, Napszámosok, és Mezőgazdasági Cselédek Önképzőköre. Megkezdődött a tanítás a Haláp-tanyai állami elemi iskolában.

1906.

január 2. Kovács Gusztáv főispán az esti órákban érkezett Debrecenbe, de „meggyalázó módon való fogadása miatt visszament a fővárosba.”

január 3. Dr. Boda Dezső budapesti rendőrkapitányt a belügyminiszter Debrecenbe rendelte Kovács Gusztáv ügyének kivizsgálására. A vizsgálatot Hoffman József bíró vezette. A városba több század katona érkezett.

január 10. Porubszky Jenőt kinevezték a királyi tábla elnökének.

február 20. Naszády István királyi ítélőtábla bíráját a király kinevezte Debrecen kormánybiztosának. Április 7-én lemondott.

január 23. Zilahy Gyula színiigazgató kérte a városi tanácsot, hogy a színházban a katonai zenekar helyett civil zenekart alkalmazhasson. A tanács a kérést elutasította.

február. Befejeződött az evangélikus elemi iskola építése. Az iskola tanulói és tanárai birtokba vehették végleges iskolájukat.

március 11. A kereskedelmi miniszter kérésére a kereskedelmi és iparkamara megkezdte a szervezését egy debreceni munkásközvetítő intézetnek.

március 23. Megalakult a Petőfi Dalkör. Célja a nemzeti dal művelése és a Petőfi-kultusz előmozdítása.

április 1. Debrecen hat választókerületében 6089 választópolgárt tartottak nyilván.

április 5. Jászai Mari Debrecenbe érkezett vendégszereplésre.

április 21. Weszprémi Zoltánt ünnepélyesen beiktatták Debrecen város főispáni tisztébe.

április 30. Debrecen polgárai függetlenségi párti programmal országgyűlési képviselőnek választották Thaly Kálmán történészt, Bakonyi Samu ügyvédet és Szabó Kálmánt a kereskedelmi és iparkamara elnökét.

április 30. Megalakult Debrecenben az Alkotmány Párt helyi szervezete. Elnöknek Komlóssy Arturt választották.

május 16. Kora délután óriási vihar tombolt Debrecen felett. Vízárban úsztak az utcák, két villámcsapás is történt.

május 22. Vidéki zenedékigazgatók Debrecenben tartották értekezletüket.

Simonffy Emil debreceni igazgató kezdeményezésére a résztvevők memorandumban kérték a kultuszminisztériumot a zenetanítás feletti országos ellenőrzés bevezetésére.

május 26—27. Országos tornaversenyt rendeztek Debrecenben 570 résztvevővel. A verseny fődíját Spitz Gyula, a szegedi T. E. versenyzője nyerte.

június 2. Szerb dalosok érkeztek Debrecenbe az Iparvédő Egyesület meghívására.

június 10. Megalakult Debrecenben a Magyarországi Pénzintézetek Országos Szövetségének debreceni bizottsága. Elnöknek Zádor Lajost, titkárnak Gaszner Gézá-t választották.

június 12—20. Debrecenben tartózkodott Mezőssy Béla földművelésügyi államtitkár. Tanulmányozta Debrecen és a Hortobágy mezőgazdaságát.

június 14. Megalakult a debreceni mentő egyesület. Két mentőkocsi teljesített szolgálatot. Nyilvános telefonállomások felállítását is tervezték.

június 15. Debrecenbe érkezett a finnországi helszিংforszi egyetem 40 dalosa. Több alkalommal felléptek a városban és ellátogattak a Hortobágyra is.

június 22. Fedák Sári színésznő Debrecenbe érkezett. Részt vesz a lóversenyen, br. Sennyei fogatát hajtja, majd hangversenyt ad.

június. Utolsó hetében a marokkói sáskák a Hortobágyon a termés után már a háztetők nádját kezdik felfalni.

július 4. Debrecen város törvényhatósági bizottsága — a városi és a jogi-pénzügyi bizottság elutasító határozata ellenére — a Homokkert lakóinak közvilágításra 400 korona segélyt utalt ki.

július 7. Megalakult Debrecenben a Bocskai-szobor bizottság. Elnöke Weszprémi Zoltán főispán.

július 15. Debreceni kereskedő ifjak a vasárnapi zárva tartásért tüntettek, majd összeütköztek a kivezényelt 40 fős rendőr egységgel. A segédek végül a kardlapos rendőrroham készítette a megfutamodásra.

július 25. A szénapiacon megnyílt a Villamos Színház. A nézők sima, tiszta, rezgésnélküli képeket láthattak. A mozi ősenek műsora tízperces részekből tevődött össze.

július 26. A Berliner Tagblatt c. német újság felhívta a német vállalkozók figyelmét, hogy érdemes beruházni a Hortobágyon, mivel 50—80 százalékos jövedelemszerzés lehetséges.

július 28. Ünnepelesen megnyitották a debreceni—sámsoni vasútvonalat. Jelen volt Marchó Károly főfelügyelő, Mándy Lajos miniszteri tanácsos és Kovács József polgármester. A város 200 000 forinttal járult hozzá a vonal építéséhez.

július 29. A Debreceni Torna Egylet és a Nyíregyházi Torna és Vívóegylet nagysikerű atlétikai és labdarúgóversenyt rendeztek a Nagyerdőn a Sport téren.

augusztus 2. Bihari Sándor festőművész felvetette a debreceni festőiskola létrehozásának gondolatát.

augusztus 3. Debrecen telefonhálózatának bővítése következtében 200 új előfizető kapott készüléket.

augusztus 7. Klimó István festőművész nyerte el Debrecen város 600 koronás ösztöndíját.

augusztus 25. A debreceni méntelepre érkezett Bacsák Zsigmond tábornok, lovassági felügyelő vendégeként lovag Damnitz altábornagy, lovag Runge német méntelep parancsnokhelyettes, lovag Haupt és Skreta osztrák őrnagyok.

augusztus 31. Angol földbirtokosokból, iparosokból és kereskedőkből álló küldöttség érkezett Debrecenbe.

szeptember 1. A földművelésügyi miniszter a debreceni gazdasági tanintézetet gazdasági akadémia rangra emelte.

szeptember 9. Ünnepelesen megnyitották az izraelita polgári leányiskolát. Jelen volt Weszprémi Zoltán főispán.

szeptember 12—17. A Budapesti m. kir. I. honvéd kerület zenekara Bacchó István karnagy vezetésével hangversenyt adott az Arany Bika Szállóban.

szeptember 29. Jászi Viktor jogakadémiai tanár felügyelete alatt megalakult az Akadémiai Athlétikai Club. A 160 fős tagság kezdetben atlétikával, súlygyakorlattal és birkózással foglalkozott.

szeptember. A debreceni status quo izraelita hitközség polgári leányiskolát létesített.

október 2. Gróh Ferenc címzetes prépost, gyulai plébánost neveztek ki debreceni prépost-plébánossá.

október 4. Debrecen vendége volt Hartmann Jenő, a frankfurti fizikai és elektronikai intézet igazgatója.

október 9. A debreceni MÁV-műhely új főnöke Stricker Sándor Debrecenbe érkezett.

október 23. Weszprémy Zoltán főispán értekezletet hívott össze a vármegyeházára. A tanácskozás célja a debreceni egyetem megvalósításának elősegítése.

október 25. Megalakult Debrecenben a „városi párt”. Elnöknek választották Kardos Lászlót. Alelnök: Márk Endre, Szentkirályi Tivadar, Kemény Mór és ifj. Schwarcz Vilmos.

október. Szávay Gyula debreceni szerző „Szép Ilonka” c. daljátékát előadják a fővárosban.

november 9. Debreceni Jenő gázgyári igazgató bejelentette, hogy Ohaton több gáztartalmú forrást fedeztek fel.

november 11. Megalakult a Debreceni Amatőr Fényképezők Egyesülete. Elnöknek Csanak Jánost választották.

november 11. Megalakult a Tiszavidéki Mezőgazdák Szövetkezete.

november 25. Ünnepelesen leleplezték Holló Barnabás Bocskai István szobrának másolatát az Emlékkertben. Beszédet mondott Boldizsár Kálmán és Weszprémi Zoltán.

november 27. Thaly Kálmán országgyűlési képviselő a debreceni vízellátásról beszélt az országgyűlésen.

december 15. Megalakult a Bankegyesület Rt. Debrecenben.

december 16. Megalakult a vasúti alkalmazottak takarékpénztára részvénytársaság. Igazgató Mórász Sándor.

december 19. A csendőrkerületi prancsnokság elhelyezése ügyében Kostka Pál csendőrezredes felkereste a polgármestert.

december 30. Megkezdte működését a Debreceni Góztéglagyár Rt.

december 31. Beiktatták Zoltai Lajost múzeumőri tisztségébe.

az év folyamán. Megalakult a kefégyári Stern-féle önképzőkör.

Megkezdte működését a Debreceni Bérkocsis Társulat. Felépült a Csapó utca végén a közös huszárok számára pavilonrendszerben az ún. Vilmos laktanya, valamint a Pavilon-koszárnya telepen a közös gyalogság részére egy új laktanya. Felépült az izraelita Polgári Főiskola. Megalakult a Debreceni Vadász Társulat. Elnök: dr. Magoss György. Megalakult az Általános Takarékpénztár Rt. Trigárszky Emil és társai Adria Halkonzervgyárat létesítettek Debrecenben. P. Nagy Zoltán megalapította a városi zenekonzervatóriumot. Megalakult a szálloda, éttermi és kávéházi alkalmazottak országos egyesülete helyi csoportja.

1907.

január 2. Kertész Sándor megnyitotta a Kossuth utca 17. sz. alatt Debrecen első gőz-kávépörköldéjét és fűszermalmát.

január 5. A Ganz Gyár megkezdte a debreceni városi villanytelep építését.

január 12. A városi építési bizottság ülésén Székely Ferenc javasolta a Kistemplom lebontását.

január 24. Megalakult a „Debrecen” lapkiadó részvénytársaság. A 40. évfolyamot megélő, független „Debrecen” c. újság kiadását a 22 000 korona alaptőkével rendelkező részvénytársaság vette át. Az igazgatóság elnöke: Márton Imre.

január 28. Debrecen város tanácsa határozatot hozott, hogy a szeszes italt árusító üzleteket szombat este 6-tól hétfő reggel 6-ig zárva kell tartani.

január. Márkus Jenő vendéglős a Simonffy utcai sátorban tengerihalat kezdett el árulni. A hús árának emelkedése miatt az olcsó halat nagyon sokan vásárolják.

január. Megalakult — tanácsi bizottságként — a Hortobágyi Intéző Bizottság.

február 6. A debreceni bíróság dr. Szűcs Miklós tanácsa felmentette Vágó Béla szocialista párttitkárt az izgatás vádjá alól.

február 10. Debrecenbe érkezett Panajott Sándor, a magyar királyi csendőrség felügyelője, hogy előkészítse a kerületi csendőrparancsnokság Debrecenbe telepítését.

február 17. A múzeumi bizottság javaslatot terjesztett elő a kultúrpalota elhelyezésére. Ezentúl részletes tervet dolgozott ki a palota építésére vonatkozóan.

február 19. Szabó Kálmán Debrecen város III. kerületének országgyűlési képviselője szociálpolitikai kérdésekről beszélt az országgyűlésen.

február 26. Forgalmi Bank Rt. alakult Debrecenben.

február 25. Tűz ütött ki a reggeli órákban a Péterfia utcai laktanyában. Súlyos károk keletkeztek a honvédségi nyilvántartási rendszerben.

március 3. Megnyitotta bizományi üzletét Radó Sámuel kereskedelmi ügynök.

március 12. Debrecen városa bérbe adta az államnak a Ghilányi laktanyát a VIII. csendőrkerületi parancsnokság elhelyezése céljából.

március 14. A Debrecen c. lap újságírója beszámolt a sztrájkoló és sztrájkra készülő munkásokról.

március 21. Csurka István debreceni tanító elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia Wodianer Albert báró alapítványának 2000 koronás jutalmát.

március 23. A debreceni pallagi Birkózó Akadémia megtartotta első versenyét, amelyen nagy számban jelentek meg a gazdasági akadémia tanárai és diákjai.

március 27. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tenyészállatvásárlásának zsűrije az első tehéndíjat Harstein Kálmán debreceni nagybirtokosoknak ítélte.

április 2—3. Az elhagyott gyermekek segélyezése érdekében „Gyermeknap”-ot rendeztek Debrecenben.

április 4. Bankegyesület Rt. — 800 000 koronás alaptőkével — kezdte meg működését Debrecenben. Elnöknek gr. Dégenfeld Pál nagybirtokost választották.

április 5. Megkezdte működését a Debreceni Első Szalagszövőgyár Rt. 150 000 koronás alaptőkével.

április 17. Debrecen város törvényhatósági bizottsága feliratban kérte a képviselőházat az önálló magyar jegybank felállítására.

április 19. Az éjjeli vihar súlyos kárt okozott a Kistemplom tornyában. A presbitérium ideiglenesen lapos tetőt rakott a toronyra.

április. Vasúti Alkalmazottak Takarékpénztára Rt. megkezdte működését a Piacz utca 19. sz. alatt.

május. Megalakult a Művezetők Országos Szövetsége debreceni kerülete.

augusztus 24. A Debrecen Gőztéglagyár Rt. megkezdte a termelést a Bellegelő 504. sz. alatt.

november 1. Állami és vasúti támogatással megkezdte működését a MÁV műhelytelepi állami elemi iskola.

november 3. A Csokonai-kör ünnepélyt rendezett Diószegi Sámuel—Fazekas Mihály: Magyar Fűvészkönyv c. munkájuk megjelenésének 100. évfordulóján. Felállításra került Somogyi Sándor által készített Diószegi—Fazekas-emlékmű.

november 16. A magyar műkertészek és kertgazdák országos képző és segélyező egyesülete „Chrysanthenumi” címmel kiállítást rendezett Debrecenben.

december. A pécsi országos termékkiállításon ezüstérmet nyertek a következő debreceniek: Beke László földbirtokos kertészeti eredményeiért, Benyáts Emil harisnyakötő szövő- és fonóipari termékeiért, Blattner Kálmán tükörára telepe fa- és csontipari cikkeiért, Tóby József bortermelő, Kerék István műlakatos és permetezőgyáros.

az év folyamán. Megalakult Debrecenben a Kékek Klubja. Eredeti célja a „nemes kékvérű családok összefogása.” Megalakult a Debreceni Sakk Kör. Elnöke: Hüttl Tivadar. Rajzó Miklós festőművész festőiskolát alapított a Piacz utca 41. sz. alatt. Megkezdődött Debrecen külterületén az állami elemi iskolák építése. (Bánk, Ebes, Elep, Fancsika, Hegyes, Kősélyszeg, Nagycsere, Ondód II., Pac és Szepes.) Megjelent a „Színházi Figaró” c. lap dr. Szatai Ferenc szerkesztésében. Megjelent a „Debreceni Este” c. lap Pálfy József és Dezső Ernő szerkesztésében.

Megalakult a „Debreceni Faipari Rt.” Szántó Győző a Gyáriparosok Országos Szövetsége helyi csoportjának vezetője megalakította a Közhasznú Munkáskertek Egyesületét. Megalakult a Bankegyesület Rt.

január 12. Dr. Juhász Nagy Sándor „Politikai jegyzetek” c. cikksorozatában fejtette ki véleményét a politikai pártokról.

január 25. Czeisler József és társai kérésére a törvényhatósági bizottság a Tizenháromváros utca nevét Hajdú utca névre változtatta.

január 28. A Zenekedvelők Köre felolvasással egybekötött zenedélutánt tartott.

február 8. Bernáth József engedélyt kért a tanácstól, hogy tíz gépkocsival személyfuvarozást végezessen a városban.

február 16. A Debreceni Gazdakör 300 résztvevővel megtartotta alakuló ülését a városházán. Elnöknek Domahidi Elemér földbirtokost választották.

február 26. A Csokonai-kör felolvasóülésén hatalmas közönség jelenlétében került sor Ady Endre fellépésére. A költőt öt versének elmondása után a jelenlévők percekig ünnepelték.

március 1. Megalakult Debrecenben a Royal Szálló különtermében a Debreceni Újságírók Egyesülete. Elnöknek Than Gyulát, titkárnak Ballassa Sándort választották.

március 2. A Magyar Hitelbank debreceni fiókja megkezdte működését. Fiókfőnök: dr. Keller József.

március 10. Az általános és titkos választójogért tüntetők csoportját a rendőrök feloszlatták. Az összetűzésnek több sebesültje és egy súlyos sebesültje volt.

március 27. A Debrecen c. lap „Pro Universitate. Debrecen az egyetemért” egész első oldalán dr. Varga Lajos Debrecen városának az egyetem létesítésére alapított 3 millió koronás alapítványát méltatja.

március 29. Debrecen választópolgárainak száma 6903 fő.

április 7—21. Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat és a debreceni Kereskedelmi és Iparkamara iparművészet kiállítást szervezett Debrecenben.

április 22. Debrecen város tiszta vagyona: 47,5 millió korona.

április 23. A Debrecen c. lap adta hírül, hogy Bröchl Gyula a debreceni zenede tanárának 10 remek zenedarabját „Az ember lelkevilágából” címmel kiadta a Boswart et Comp. angol-francia cég. A szerzeményekről elismerően nyilatkozott Sauer, Dohnányi, Moszkowski, Reinecke és Riemann.

április 25. A debreceni menhely bizottság alakuló közgyűlésére Debrecenbe érkezett a gyermekmenhely országos bizottság elnöke gr. Edelsheim Gyula Lipót és kísérete.

április. Roskovits Artúr hírlapíró „Kossuth Zászló” címen politikai, társadalmi és szépirodalmi havi lapot indít.

április. A „Debreceni Első Parcellázó-Vállalat” Sámson község határában parcellákat árul holdanként 300 forintért.

május 3. Ujházi Ede nagy sikerű búcsúfellépésére került sor a „Titok” c. színdarabban. A művészt babérkoszorúval tisztelték meg a pályatársak és a közönség.

május 16. Kondor Ernő irányításával megkezdte működését az első kabaré színház Debrecenben.

május 30. Országos főiskolai atlétikai versenyt rendeztek Debrecenben. A Debreceni Akadémiai Athlétikai Club mellett részt vettek a versenyen: a Budapesti Műegyetemi és Football Club, a budapesti Egyetemi Athlétikai Club, a Kolozsvári EAC, a Kassai Egyesült Akadémiák Sportegylete és a Debreceni Gazdasági Akadémia Athlétikai Clubja.

június 11. A magyarországi református énekvezérek kongresszust tartottak Debrecenben.

július 1. Megkezdte működését a Meinl Gyula kávébehozatali Rt.

július 7—8. Debrecenben rendezték meg a pénzügyi tisztviselők országos értekezletét. A megnyitón megjelent Weszprémi Zoltán főispán és Kovács József polgármester.

augusztus 9. A Debrecen c. újság írta, hogy egy bécsi cég ajánlatot tett a városnak, hogy automobil-járatokkal megoldja a közúti közlekedést.

augusztus 13. Az „Egyetértés” dal- és zeneegylet zászlóavatása alkalmából toronyzenét ad a kistemplom bástyájáról.

augusztus. Az elmúlt egy év alatt 600 új ház épült az ún. Nyilastelepen. A kialakított hét utca elnevezése Úrnapján ment végbe ünnepség keretében.

szeptember 5. Megnyílt a vas- és fémipari iskola. Péterffy Lajos dr. az ipariskolák országos felügyelője megtekintette az iskolát.

szeptember 8. A Magyar Vendéglősök Országos Szövetsége Debrecenben tartotta VIII. évi rendes közgyűlését.

Szeptember 15. Solymosi Elek megnyitotta Debrecenben színésziskoláját a Darabos utca 7. sz. alatt.

szeptember. A református főiskola keretében négy professzorral megnyílt a bölcsészeti akadémia. Az első évfolyamra 6 fő iratkozott.

október 1. Megkezdődött a nagyerdei körút építése.

október 1. Debrecenben kigyulladtak a villamoslámpák. A főbb utcákat 58, a vasúti pályatestet 72 ivlámpa világítja meg.

október 2. Megkezdte üzemelését a városi villanygyár. A gázgyárral közösen „Debrecen sz. kir. város Világítási Vállalata” néven működtek.

október 4. Megalakult Debrecenben a magyar mérnökök és építészek egyletének debreceni csoportja.

október 18. Debrecenben tartotta rendes közgyűlését a kereskedelmi szakiskolai tanárok országos egyesülete.

október. Megkezdte működését állami és városi támogatással az állami kiegészítő iskola a Széchenyi utcán.

november 17. Ünnepelesen beiktatták Erőss Lajos lelkészt a Tiszántúli egyházkerület püspöki tisztébe.

november 23. Debrecen vendége volt Fülöp Kálmán, Budapest főpolgármestere, aki a méntelepről két lovat vásárolt a fővárosnak.

december 17. Kovács Józsefet ismét megválasztották polgármesternek.

1909.

január 8. Megalakult Debrecenben a munkásgimnázium bizottsága Kenézy Gyula irányításával. A tanítás három tanfolyam keretében indul.

január 10. Fráter Loránd dalművész a Bika Szállóban nagyszerű estélyt adott.

január 14. Megkezdte működését Szakál Pál hivatalfőnök vezetésével az Állami Mértékhitelítő Hivatal.

január 14. A Kereskedelmi és Iparkamara Szent-Királyi Tivadar üzlet-embert választotta elnökének.

január 28. Debrecen város III. kerületében időközi országgyűlési választásra került sor. A választók bizalmát Csanak János nyerte el.

január. Megérkezett a városi tűzoltóság részére az új gőzfecskendő, amely nagy vízmennyiséget több emeletnyi magasra képes felhajtani.

január. Debrecen város általános csatornahálózatának kiépítésére 23 pályázó közül a Frid és Adorján cég kapott megbízást. A tervezett költség másfél millió korona.

február 4. Az éjszaka folyamán óriási vihar dühöngött Debrecen felett.

február 9. Megalakult Debrecenben a szanatorium egyesület. Elnöknek Kovács József polgármestert, ügyekezelő elnöknek Kenézy Gyulát választották.

február 11. A debreceni kerületi munkásbiztosító pénztár felvetette egy Debrecenben létesítendő, főleg vagyontalan tudóbetegek gyógyítására alkalmas népszanatórium építésének gondolatát.

február 11. Kulin Imre törvényszéki bírót kinevezték a debreceni törvényszék elnökének.

február 14. A Debreceni Akadémiai Athlétikai Club országos főiskolai bajnokságot rendezett a Tornaegylet tornacsarnokában Péterfia u. 76. sz. alatt.

február 24. Megalakult Debrecenben az eszperantó egyesület. Vezetői: Török Péter tanár, Rajczi Rezső jogszigorló és Füley Gyula ügyvédjelölt.

március 7. Fermand Károly a Keresztény Ifjúsági Egyesületek Világszövetsége titkára Debrecenbe látogatott.

március 13. A Csokonai-kör felolvasó ülésén Beöthy Zsolt, a Kisfaludy Társaság elnöke tartott előadást Petőfiről. Saját költeményeit Kozma Andor költő olvasta fel.

március 21. Megalakult a DTE futballcsapata. A csapat kapitányának Fülöp Miklóst választották.

március 26. A városi tanács — a minisztérium ismételt leiratára — ismertette a törvényhatósági bizottsággal a közművelődési ház számba jöhető építési telkeit, a vázlatos terveket és a hozzávetőleges költségvetést.

március 26. A törvényhatósági bizottság egyhangúlag elhatározta a városi takarékpénztár felállítását „... mely a lakosság takarékosági hajlámát fejleszteni fogja.”

március. Haranghy György debreceni festőművész részt vett a földművelésügyi minisztérium által Londonban rendezett „magyar kiállításon”. Az angol zsűri Haranghy műveit aranyéremmel tüntette ki.

március. Megjelent Kuthy Sándor verseskönyve, a „Fehér hegedű” a Singer és Wolfner kiadó gondozásában.

Április 16—17. Farkas Kálmán földművelésügyi osztálytanácsos Debrecenbe érkezett, hogy megvizsgálja a kutak víztermelő képességét. A tanácsos kedvezően nyilatkozott a debreceni kutak víztermelő képességéről. A 10 kútból napi 5000 köbméter víz várható.

május 4. Debrecenben adott hangversenyt a budapesti filharmonikusok zenekara.

május 27. Debrecen városa elvállalta az egyetem felállítására érdekében a református főiskola filozófiai fakultásán felállítandó német nyelvi tanterv költségvetésének biztosítását.

június 1. Székely napok Debrecenben. A rendezvényen 111 egyesület, 64 székely társaság, megyék és városok képviselői — összesen ötszázan vettek részt. A megnyitót Deák Lajos elnök tartotta.

június 27. A debreceni Gazdasági Akadémia illusztris vendégeket fogadott. Dessenffy Emil gr. főrendházi tag, Rubinek Gyula, az OMGE igazgatója, Koppely Géza, a Hatvani Cukorgyár igazgatója, képviselő, nagybirtokosok és akadémiai tanárok tanulmányozták az akadémia szervezetét, működését.

július 2. Reggelre virradóan leégett a Varga-kertben a Grósz-testvérek tulajdonában lévő Balogh-féle seprű- és meszelőnyélgár.

július 18. Megalakult Debrecenben a galambtenyésztők egyesülete. Elnöknek Komlóssy Miklóst választották.

július 24. Debrecenbe érkezett Fejérpataki László udvari tanácsos, történetíró, a múzeumok és könyvtárak országos felügyelője.

augusztus 16. A szociáldemokraták gyűlést tartottak Debrecenben. A szónok, Bokányi Dezső támadta a kormányt és független pártot.

augusztus 18. Keller berlini egyetemi tanár, gyermekmenhely igazgató tanulmányozta a debreceni gyermekvédelmi intézményeket.

augusztus 19—20. Debrecenbe érkezett Mária Terézia bajor királyi hercegnő leányaival. Megtekintették a Hortobágyot.

augusztus 31. A Péterfia—Hatvan—Csapó és Szent Anna utcai postahivatalokba távirát telepítettek.

szeptember 12. A DATE impozáns atlétikai viadalt rendezett a Nagyerdőn. A debreceniek másodjára is elnyerték a Bocskai-serleget. Mudin Imre (DATE) magyar bajnok megnyerte a súlydobást (12,69), a gerelyvetést (50,52) és a diszkoszvetést (39,42).

szeptember 14. Az Első Debreceni Gőzcukorgyár üzletet nyitott a Piac utcai Tisza-palotában.

szeptember 15—17. A tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület Debrecenben tartotta közgyűlését.

szeptember 22. A Homokkert református lakossága kéri, hogy a város hatodik református templomát kertjükben építsék fel.

szeptember 29—30. Az Országos Református Lelkészek Egyesülete Debrecenben tartotta meg kongresszusát. Baltazár Dezső elnök beszédében támadta a jezsuitákat.

október 7. Tizenöt tagú lengyel csoport látogatott Debrecenbe. A vendégek látogatást tettek a Kollégiumban, este színházba mentek. A napot a város által adott vacsora zárta be.

október 8. A református egyház presbitériumának kérésére Debrecen városa 1 000 000 téglát adományozott az Árpád-téri templom építéséhez.

október 21. Az országgyűlési időközi választáson a független dr. Tüdös János nyerte el a választók bizalmát.

október 24. „A Nyugat írónak diadala” ezzel a címmel számolt be a Debrecen c. lap a Nyugat első matinéjáról, amelyen fellépett Ady Endre, Móricz Zsigmond, Ignóus Pál és Tóth Árpád.

október 27. Colberson Sasa világhírű hegedűművész Debrecenben adott hangversenyt.

október 31. Országos jelentőségű bankgyűlés volt Debrecenben. Tizenegy megye küldöttei, 39 képviselő tett hitet az önálló nemzeti bank létrehozása mellett.

október 31. Az önálló bank felállítását sürgette a városháza udvarán összegyűlt mintegy 3000 ember.

november 2—5. Benczur Gyula Dávidházy Kálmán vendégeként néhány napot Debrecenben töltött. Meglátogatta a Kollégiumot.

november 4. A debreceni református főiskola beiratkozott hallgatóinak száma 1706 (theológusok, jogászok, bölcészek, tanítóképzősök, gimnazisták, elemi iskolások).

november 6. Megnyílt Irmay Béla igazgatása alatt Debrecen első téli orfeuma.

november 14. „Debreceni Beruházási Rt.” alakult Debrecenben 500 000 korona alaptőkével. Ügyvezető igazgatónak Klein Jenőt választották.

november 21. Több mint száz polgár kérelmezte a villamos vasút Kosuth utcai vonalának a Széchenyi utcán át a Külső vásártéren és a Szoboszlai úton a Posta-kert között a Tócos kertig való kiépítését.

november 26. Istvánffy Gyula festőművész, aki legutóbb párizsi kiállításával aratott nagy sikert, Debrecenbe érkezett.

november. Nagy Zsigmondot a református főiskola tanárát meghívták a Hollandiában megjelenő nemzetközi tudományos hetilap, a „Vragen Mededeelingen” szerkesztőségébe, a magyar rovat vezetésére.

november. Bukovina Andrásfalva település kötemplomának avatására dr. Kecskeméthy M. Lajos kollégiumi tanárt hívták meg.

december 4. Horogh János debreceni lakos tagja lett a francia Bleriot aviatikus iskolájának.

december 8. A tiszaparti állategészségügyi kerülethez tartozó vármegyék állatorvosi közgyűlést tartottak Debrecenben.

december 24. Közgyűlést tartott Debrecenben a függetlenségi és 48-as párt. Újraválasztották a tisztkart. A párt elnöke Somogyi Pál.

december 26. A szociáldemokrata párt Hajdú megyei kerületének közgyűlésére 100—150 küldött érkezett Hajdú és Szabolcs megyékből.

ez évben történt. Elkészült a görög katolikus templom szepesjakabfalvi mintára. Tervezte Bobula János, a festményeket Lohr Ferenc, a szobrászati díszeket Osváth Antal készítette. Megalakult a debreceni református elemi iskolai tanítók segélyegyesülete. Elnöknek Szabó Istvánt választották. Lebontották a Nagytemplom szomszédságában lévő líciumos házat, hogy helyére építtessék az ún. püspöki palotát. Megalakult a Debrecen vidéki Agrár Takarékpénztár és a Nagy-magyaralföldi Bank Rt.

1910.

január 2. Mintegy 140 fővel megalakult a Debreceni Vívó Club.

január 4. A Royal-kabaré szépségversenyét Horváth Kálmánné (Debrecen) nyerte. Őt követték: Rónai Alice (Budapest) és Leitner Berta (Nagy-léta).

február 11. Megkezdte működését a Vendéglősök, Hentesek és Mészárosok Műjéggyára.

február 12. Meglopták a MÁV Debrecen és Püspökladány között közlekedő személyvonat paklikocsiját.

február 14. „Sári bíró” színházi előadásán megjelent a szerző, Móricz Zsigmond. A gyér számú közönség melegen ünnepelte az író.

február 24. Megalakult a Debreceni Patronázs Egylet. Tíztagú elnökséget választottak.

február 26. A Csokonai-kör felolvasó ülésén Zempléni Árpád költő a Petőfi Társaság tagja olvasta fel a Bosszú c. művét.

március 6. Justh Gyula a függetlenségi és 48-as párt vezére beszédet mondott a debreceni népgyűlésen. Az esti vacsorán 600 fő jelent meg.

március 6—7. Nyomdászati szakkiallítást rendezett a debreceni önálló grafikusok és a debreceni könyvnyomdászok szakegyesülete.

március 12. A debreceni református főiskola hat tanára (dr. Lencz Géza, Jakucs István, dr. Tegze Gyula, Csűrös Béla, dr. Mitrovics Gyula, dr. Schmidt Henrik) tartott székfoglaló beszédet.

március 23. A Neuman-féle festékgyár nagy része leégett a Hatvan utcában.

március 24. Killer Ede cs. és kir. udvari szállító Piacz utca 68. sz. alatt épült új, modern palotájában bútoráruházat nyitott.

március 27. Kardos Albert a „Debrecen” hasábjain sürgette egy irodalmi és tudományos folyóirat indítását Debrecenben.

április 1. Tisza István a nemzeti munkapárt vezére Debrecenbe érkezett.

április 2. Kalotaszegi háziipari kiállítás nyílt Debrecenben az ipartestület dísztermében.

április 3. Először került színre Debrecenben Puccini Pillangókisasszony c. operája. A címszerepet Zilahyné, Pinkerton szerepét Torma Zsiga adta elő.

április 8. A fővárosban megrendezett Tavaszi Vásáron Dávidházy Kálmán és társa könyvkötészete, díszműáru készítése és dobozgyára kivívta a kereskedelmi miniszter dicséretét.

április 18. Megkezdte működését a Debreceni Mezőgazdasági Gépgyár Rt. gyára Schuschiczky János vezetésével. A gyárban 250 ember dolgozik.

április 21. Balázs György altábornagy Gombos Mihály vezérkari főnök kíséretében szemleútja során Debrecenbe érkezett.

április 27. Az Általános Takarékpénztár Rt. és a Forgalmi Bank Rt. fuzionált Általános Forgalmi Bank Rt. néven. A bank elnöke Fleisch Sándor dán kir. főkonzul. Az alaptőke 3 millió korona.

május 1. Árkosi Vilmosné Szabó Irma, volt színház naiva gyermekszínház létesítését tervezi Debrecenben.

május 1. A debreceni gyorsvonatokhoz — a győri vagongyárban készített- étkezőkocsit kapcsolnak.

május 5—7. Szatke Ferenc mérnök, debreceni aviatikus újjannan szerkesztett repülőgépét a városházán kiállította. A sikeres bemutató repülés után a gép május 25-én a Nyulason leesett.

május 22. Fircák Gyula görög katolikus püspök felszentelte az Attila téri görög katolikus templomot.

június—szeptember. Kataszteri felmérésre került sor Debrecenben. Felmérték a belső területeket, a szőlőskerteket és az Újföldet.

augusztus 14. Appel br.a porosz földművelésügyi minisztérium fő tisztviselője Debrecenbe érkezett és megtekintette a vásárt. Másnap megnézte az epreskerti ménest, kedden a Hortobágyra utazott.

augusztus 14. A debreceni tisztviselőtelep építésének pénzügyi bonyolítását a Debreceni Bank Rt. vállalta. A Postakertben 60 darab 3 szobás lakás építését tervezték.

augusztus 22. Sztrájkba léptek a debreceni kőművesek. Óránként 6 fillérrel több bért követeltek.

augusztus 27—29. Országos tűzoltó nagygyűlést rendeztek Debrecenben. Napirenden szerepelt: a tűzrendészeti kormányrendeletek és a tűzoltás időszerű kérdései.

augusztus 31. Kupfer Jenő kereskedő a Vargakertben a Mezőgazdasági Gépgyár mellett Kenyérgyárat alapított.

szeptember 1. Kerner József a kassai zenede volt igazgatója zeneiskolát szervezett Debrecenben.

szeptember 1—2. Hatalmas vihar tépázta meg Debrecen városát és a környező falvakat. Víz öntötte el a földszintes házakat és pincéket, fákat csavart ki a szél, villamos vezetékek szakadtak le.

szeptember 19. A Debreceni Vívó Club megtartotta első nyilvános versenyét.

szeptember 19. Díjat nyert a nyíregyházi gazdasági kiállításon a debreceni Mezőgazdasági Gépgyár és a debreceni Vas- és Rézbútorgyár.

szeptember 23. A városi tanács napirendre tűzte a Péterfia utcai és a honvédhuszár laktanya kitelepítésének kérdését.

szeptember 25. Ünnepelesen megnyitották a Debreceni Kereskedelmi Társulat kereskedelmi leányközépiskoláját.

szeptember 29. Debrecen törvényhatósági bizottsága a polgármester vezetésével bizottságot szervezett a Hortobágy hasznosítási tervének ki munkálására.

szeptember. A brüsszeli világkiállítás alkalmából megrendezték a népjóléti intézetek, a munkáskertek egyesületeinek kongresszusát. Ezen vett részt dr. Rédei Rezső, aki a debreceni munkáskertekről tartott előadást.

szeptember. Meghalt Dobos Sándor, az utolsó debreceni betyár.

szeptember. Megalakult a Debreceni Kereskedelmi Alkalmazottak Sportegyesülete.

október 15. A debreceni Zenekonzervatórium tanári karának első hangversenyére került sor. Közreműködött F. Halácsy Margit és Grósz Ernő.

október 17. Dr. Erőss Lajos református püspök javasolta, hogy a főiskola tanárkari közgyűlése segítse a debreceni írók, költők műveinek Debrecenben való megjelentetését.

október 18. A Magyar Gyáriparosok Országos szövetségének helyi csoportja felhívta Debrecen város tanácsát, hogy létesítsen a városhoz közel — a téglavetők környékén — munkáslakásokat.

október 30. Debreceni repülónap! Húszezer ember vett részt a nyulasi bemutatón. G. W. Hammel francia pilóta tartott bemutatót.

november 4. Megtörtént az új csapatkórház hivatalos átadása.

november 7. A színházban bemutatásra került Karenin Anna drámája. A nagy sikert aratott előadás Thury Elemér és Thury Elemérné Csige Böske nagyszerű játékan alapult.

november 27. A Képzőművészeti Társulat a városházán rendezte meg az észak-magyarországi vándorkiállítását. A megnyitót a város polgármestere tartotta.

ez évben történt. Megalakult a Debrecen-vidéki Agrár Takarékpénztár. Megalakult a Nagy-magyaralföldi Bank Rt.

1911.

január 5. Megalakult a Debreceni Gazdák Bankja Rt. 500 000 korona tőkével. Vezérigazgatónak Kertész Lajost választották.

január 7. Scheffer Herman drezdai tanár a városháza nagytermében kísérlettel egybekötött előadást tartott a rádiumról.

január 8. A Gyosz debreceni fiókjának közgyűlésén dr. Hegedűs Loránt országgyűlési képviselő tartott előadást a drágaságról.

január 22. Blaha Lujza vendégművészként szerepelt a „Nagymama” c. darab főszerepében.

január 27. Stettina József államtitkár részt vett a debreceni—nagyvárad vasút bejáratásán.

február 3. Debrecen város törvényhatósági bizottsága a Nagyerdő 574 kh területét parkerdőnek nyilvánította. Az erdő többi részét — 1782 kh — kitermelésre jelölte ki előzetes betelepítés után.

február 4. Újházy Ede fellépett Debrecenben a Constantin abbé c. színdarabban. A közönség lelkesen ünnepelte a jeles művészt.

február 4. Dr. Kovács Gábor egyetemi tanár előadást tartott a Munkásotthonban „A brüsszeli fogyasztási szövetkezet fejlődése” címmel.

február 16. Kamarai titkárok értekezletet tartottak Debrecenben. Az értekezlet témája az iparfejlesztés volt.

február 19. A Debreceni Torna Egylet nagysikerű országos birkózóversenyt rendezett Debrecenben.

február 27. Egy tokiói szintársulat négy művésze szerepelt a színházban. Két egyfelvonásost adtak elő.

március 1. Megalakult a Debreceni Háztulajdonosok Egyesülete.

március 3. A Debrecen c. újság adta hírül, hogy dr. Széll Kálmán orvos és Sípos L. Árpád vegyész felfedezték a tüdővész új gyógyszerét.

március 11. Náthán római polgármester meghívta Debrecen polgármesterét, hogy látogasson el Rómába, ahol nagyszabású világkiállítás lesz.

március 16. Debrecenben megindult a villamos közlekedés „a villamos vasúti kocsik sűrűn és gyorsan közlekednek”.

március 30. A Drezdai Filharmonikusok 80 tagú zenekara Debrecenben adott hangversenyt Winderstein Hans karnagy vezetésével.

március 31. A városi tanács rendelete alapján Debrecenben a fegyvervásárláshoz engedélyt kell kérni a rendőrségtől.

április 1—2. Debrecenben került megrendezésre a Magyar Atlétikai Szövetség felső-magyarországi kerületének kard- és tőrbajnoki vívóversenye.

április 2. Megalakult a Debreceni Zsidó Gyermekvédő Egyesület.

április 6. Debrecen tanácsa a református egyház felső leányiskolájának bővítéséhez 10 000 koronával hozzájárult.

április 8. A debreceni tímármesterek közös gépműhelyt nyitottak a Teleki utca 86. sz. alatt.

április 9. Pálffy József és Bakoss Tibor festőművész kiállítást nyitottak a városháza dísztermében.

április 11. Löfkovts Artúr múzeumigazgató beadvánnyal fordult a városi tanácshoz, hogy az egyházi építkezések miatt veszélybe került líciumfa (150 éves) védelmét biztosítsa.

április 17. Húsvéti labdarúgótornát rendeztek Debrecenben.

április 20. Tóth Árpád a Nyugat munkatársa felolvasást tartott a Pálffy—Bakos kiállításon „A kép nézetéről” címmel.

április 23. Fűszerkereskedelmi Rt. alakult. Elnök-igazgató: Lusztig Károly.

április 23. Berkó D. Géza a New Yorkban megjelenő Amerikai Magyar Népszava szerkesztője és tulajdonosa Debrecenbe látogatott.

május 14. A létesítendő egyetem ügyében kereste fel Debrecen Balogh István államtitkár, dr. Tóth Lajos miniszteri tanácsos, Mandelló Gyula osztálytanácsos és Korb Flóris építész.

május 19. Debrecen város közgyűlése határozatot hozott telekszervező és -értékesítő rt. létesítésére 1,5 millió alaptőkével.

május 19. Debrecen város törvényhatósági bizottsága határozatban mondta ki, hogy szükségesnek tartja a debreceni homoki borvidék létrehozását és egy borközpont létesítését.

május 21. Magyar textilnépművészeti, csipke- és hímzéskiállítás nyílt Debrecenben.

május 31. Német gazdák egy csoportja érkezett Debrecenbe a Hortobágy és Debrecen mezőgazdaságának tanulmányozása céljából.

május 31. Rostás István rendőrfőkapitány megnyitotta a rendőrség új bejelentő hivatalát a lakosság jobb informálása céljából.

május—szeptember. Kataszteri felmérésre került sor Debrecenben. Felmérték az erdei részeket, az erdei kaszálókat, a tanyaföldeket és a városi pusztákat.

június 3—5. Budapesti társadalmpolitikusok érkeztek Debrecenbe a munkáskertek tevékenységének tanulmányozására.

június 8. „Slavinszky” 40 tagú orosz daltársulat lépett fel a Bika Szállóban.

június 25. Dr. Baltazár Dezsőt megválasztották tiszántúli református püspöknek.

július 1. A kereskedelmi csarnokban rendezett képkiallítás záró napjára Debrecenbe érkezett Molnár László, a Magyar Műkereskedelmi Vállalat vezérigazgatója.

július 2. Debrecenbe érkezett Ottlik Iván földművelési és Némethy Károly belügyi államtitkárok. Tárgyalást folytattak a Hortobágy öntözőrendszerének kiépítéséről.

július 2. A Homokkert fennállásának 250 éves jubileuma alkalmából a lakosság nagyszabású ünnepséget rendezett.

július 2. A debreceni szociáldemokraták népgyűlésen tiltakoztak a katonai javaslatok ellen. A szónok Bokányi Dezső és Rádi Sándor volt.

július 4. Rostás István rendőrfőkapitány 5 bérautomobil üzemére adott engedélyt egy vállalkozónak.

július 7. Kenézy Gyula főorvos kezdeményezte egy munkásotthon létrehozását.

július 18. A Közhasznú Munkáskertek Egyesülete a hadházi út mentén lévő Árpád és Attila telepeken nyári munkásfürdőt létesített.

július 30. Ünnepelesen megnyitották a Debrecen—Nyírbátor vasútvo­nalat.

augusztus 10. A Kupfer Jenő birtokában lévő Korona Gőzkenyér­gyár megkezdte a termelést.

augusztus 20. Debrecen tanítószága népgyűlésen tiltakozott gyülekezési és sajtószabadsága ellen intézett kultuszminiszteri támadás miatt. A miniszter feloszlatta a Magyar Tanítók Szabad Egyesületét és eltiltotta Werner Jenőt a „Tanító” c. lap szerkesztésétől. A tiltakozást felterjesztették a képviselőházhoz.

augusztus 21. Debrecen város törvényhatósági bizottsága feliratban fordult a képviselőházhoz, amelyben elítélte az ellenzék „obstrukcióját” a kisebbségi jogok megengedhető védelme mellett, a többség akaratának érvényesülnie kell.”

augusztus 25. Lusztig Ferenc a DTE tagja sikeres futballbíró vizsgát tett az MLSZ bizottsága előtt.

szeptember 15—16. Debrecenben tartózkodott a Presbiteri Világszövetség brit, skót, amerikai és svájci küldöttei.

szeptember 17. Gr. Széchenyi Miklós nagyváradi római katolikus püspök Debrecenbe érkezett, hogy több mint 2000 gyermeknek kiszolgálja a bér­málás szentségét.

szeptember 23. Theológus és jogász hallgatók megalakították a Szatmári Kört.

október 14. Dr. Széll Kálmán debreceni lakos „Lackfi” címmel operát írt és benyújtotta a debreceni színháznak.

október 15. Megalakult a Debreceni Társadalomtudományi Kör.

Elnök: dr. Legány Gyula, alelnökök: dr. Jászi Viktor, dr. Tüdös Kálmán, főtitkár: dr. Kovács Gábor.

október 15. A Debreceni Hitelbank 100 000 koronát szavazott meg a létesítendő debreceni egyetem javára.

október 26. Több mint 500 ember utazott fel Budapestre, hogy nyoma­tékkal kérje az országgyűléstől, a kormánytól: létesüljön Debrecenben egyetem.

december 5. Megalakult az Arany Bika Rt.

ez évben történt. Megkezdte működését az Ercsey Gyula Hortobágyi Téglagyára.